

Minister zonder portefeuille (Luns) aan minister van Buitenlandse Zaken (Beyen) en 26 juni 1953

Afkomstig van Luns.

Ik had heden in gezelschap van Van Bylandt een lang gesprek met de Minister van Buitenlandse Zaken en besprak met Mukarto de volgende punten.

1. De besprekingen in Australië.

Naar aanleiding van de stap van Susanto in Den Haag herhaalde ik de verzekeringen door Beyen gegeven en zette het Reuterbericht recht in de geest van mijn telegram nr. 336. Mukarto antwoordde mijn uiteenzetting met bevrediging te hebben aangehoord en wees erop, dat de Nieuw-Guineakwestie nog steeds een delicaat onderwerp in Indonesië is.

2. De Blitar- en Talissekwestie.

Mukarto verklaarde, dat zijns inziens een basis van overeenstemming te vinden moet zijn in de indertijd door mij aan Susanto gedane suggestie tot verkoop van de goederen aan Indonesië. Mocht hijzelf in de volgende regering terugkeren, dan zou hij niet nalaten spoedig in overleg met Van Bylandt een concreet voorstel terzake te doen. In dit verband zij opgemerkt, dat de goederen, volgens inlichtingen ontvangen bij het Hoge Commissariaat alhier, nog steeds in goede staat en compleet zouden zijn.

3. De APRA-arrestanten.

Aangezien Van Bylandt de indruk heeft, dat thans spoedig een bevredigende oplossing te verwachten is, heb ik mij bepaald tot de hoop uit te spreken, dat thans op korte termijn vrijlating zal volgen.

4. De kwestie der Ambonezen.

Met klem werd dezerzijds een beroep gedaan op medewerking zijdens de Indonesische Regering, opdat een begin kan worden gemaakt met terugkeer der Ambonezen. Mukarto zeide, dat hij reeds doende was na te gaan, of in verschillende grote bedrijven, verspreid over de Archipel, werk voor betrokkenen kan worden gevonden. Terugkeer naar Ambon zelf achtte hij vooralsnog zeer moeilijk. Teneinde de psychologische weerstanden weg te nemen, vroeg hij zich af, of wellicht zijdens Indonesië een vooraanstaand persoon een bezoek aan de Ambonezenkampen zou kunnen brengen. Hij dacht hierbij bijvoorbeeld aan de Heer Sahetapy Engel, fractie democratische partij, en suggereerde, dat Van Bylandt terzake wellicht eens met Minister Leimena zou kunnen spreken.

5. Transfer-besprekingen.

Aangezien in Pedoman van 25 dezer een bekendmaking van de plannen van DIVI is gepubliceerd, heb ik gesteld, dat van Nederlandse zijde verwacht wordt, dat geen beslissingen zullen worden genomen voordat de door de in overleg met de Minister van Financiën afgesproken besprekingen terzake tussen Nederland en Indonesië zullen hebben plaats gevonden. De Minister gaf deze verzekering.

6. Het vraagstuk der Indo-Europeanen.

Minister Mukarto was het met mij eens, dat deze mensen op den duur in het Indonesische staatsverband moeten kunnen worden opgenomen en stelde in het uitzicht, dat de in bewerking zijnde nationaliteitswet terzake een oplossing zal bieden.

7. Infiltratie in Nieuw-Guinea.

Op mijn desbetreffende vraag zeide Mukarto, dat hij nog niet in staat was het resultaat van het onderzoek in Indonesië mede te delen. Hij vroeg zich af of het niet mogelijk zou zijn een lid van het Hoge Commissariaat te 's-Gravenhage, vergezeld van een uit Indonesië afkomstige rechterlijk ambtenaar in Hollandia te doen toelaten, teneinde aldaar ontbrekende gegevens te verzamelen. Ik heb

geantwoord dat dezerzijds waarschijnlijk geen bezwaren zouden worden gemaakt tegen toelating van een lid van het Hoge Commissariaat, doch dat ik mijn antwoord moest reserveren voor wat betreft een in Indonesië woonachtige functionaris. Na mijn terugkomst zou ik de kwestie onderzoeken en bespreken met Susanto.

Het onderhoud had in zeer vriendschappelijke sfeer plaats, doch gezien het demissionair karakter van het Kabinet kan slechts een beperkte waarde worden toegekend aan de zijdens Mukarto gedane verzekeringen.

Over de Kabinetsformatie deelde Mukarto nog mede, dat hij niet zonder hoop was. Deelname van communisten aan de Regering zou niet geduld worden. Voor Minister van Buitenlandse Zaken dacht hij aan de Ambassadeur te Washington of aan Anak Agung. De laatste zou hij beter vinden voor de Nederlands-Indonesische betrekkingen, doch hij stond minder sterk in de binnenlandse politiek. Welke functie eventueel aan Susanto, die morgen hier arriveert, zou worden aangeboden wist hij nog niet.